ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

№7
2025

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiyaga fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 202 sahifa,
1-iyul, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:
Umarova H. O'. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti rektori
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A`ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Doniyorov S. M. –"Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Umarova H. O‘. – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne’matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Karimova E’zoza Gapirzhanovna – Rector of the Nizami National Pedagogical University of Uzbekistan

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G‘. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg‘izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma’murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O‘zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – **Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
• Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)
Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
• Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA SОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA

Konvergent tahririyat mas'uliyati: Yangi O'zbekistonni barpo etish jarayonini yoritish tendensiyalari 16
Doniyorov Salim Musurmonovich

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy bilimlarini shakllantirish 23
Nazarov Odil Omanqulovich

"Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"da ijtimoiy-pedagogik hamkorlikning o'rni 27
Abirova Umida Nazarovna

Maktabgacha yoshdagi bolalarda uchraydigan nutq nuqsonlarini oldini olish va uning ahamiyati 30
Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li

Pedagogik jarayonda axloqiy qarashlarni shakllantirish usul va vositalari 34
Xudoykulova Shaxlo Mamaniyozovna

Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining ijodkorligini rivojlantirishda ta'limiy o'yinlarning ahamiyati 38
Salimova Dilmira Farxodovna

Aholining iqtisodiy axborot savodxonligini oshirishdagi muammo va kamchiliklar 41
Rajabov Asliddin Xolmirzayevich

Favqulodda vaziyatlar yo'nalishi ta'limida muloqotning ahamiyati 44
Boltayev Baxtiyor Yunusovich

Biologiya ta'limi va raqamli texnologiyalar 48
E. Po'latova

Boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhi bolalarini kasbga yo'naltirishda stem yondashuvining ahamiyati ... 51
Egamova Ravshanoy Surobjonovna

O'zbekiston TIMSS natijalarini qanday yaxshilashi mumkin? Innovatsion ta'lim yondashuvlari va samarali strategiyalar 55
G'ayniddinov Shayxislom Tolibjon o'g'li

Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda mutaxassislar hamkorligi 60
Isayeva Mushtariy Alisher qizi

Developing Student's Critical Skills Through Technology-Enhanced English Lessons 63
Mavlonova Dildora Shuxrat qizi

Bahrom Ro'zimuhammad she'rlarini o'qitishda integratsiya usulidan foydalanish 67
Nomozova Dilobar Suyun qizi

Aksiologik yondashuvlar asosida bo'lajak pedagoglarda altruizm ko'nikmalarini shakllantirish: bosqichlar va tamoyillar 72
Norboyeva Moxigul Shavkat qizi

3D Modeling of Virtual Chemical Laboratories 75
Qayumov Jamshid Ma'rufjon o'g'li

Fostering Metacognitive Skills in Efl Learners Through Ai-Supported Instruction: a Review of Recent Literature 80
Ruzieva Maftuna

Onlayn va gibrid ta'lim sharoitida mashinasozlik texnologiyasi faniga qiziqishni oshirishning nazariy asoslari 85
Sarimsakova Soxibaxon Raxmonjanovna

Loyihalashtirilgan integral darslar samaradorligi (9-sinflar uchun "Metallar va ularning umumiy xususiyatlari" mavzusida) 88
Sharipova Hakima Shavkatovna

Metacognition and Self-Regulated Learning 92
Turayeva Nazira Ibragimovna

Методические возможности совершенствования обучения научной письменной речи на основе коммуникативно-деятельностного подхода 95
Меденцева Наталья Петровна

Transformatsion jarayonlarda tibbiyot oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari 100
Jonibekov Jasur Jonibekovich

O'zbek milliy musiqasi: boy madaniyat va san'atning ajralmas qismi........105
Rustamova Maxsuma Farxodbek qizi

Sharq va G'arbda tibbiyot fanlarining yaratilishi tarixi........108
Bakayev Najmiddin

Didaktik o'yinlar bola faoliyatining asosiy vositasi sifatida........112
Egamova Madina Qobil qizi

Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalarining konvergent-kreativ tafakkurini takomillashtirishning didaktik asoslari........116
Egamova Shukriya Amanovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida universal ta'lim faoliyatlari orqali tarbiyaviy maqsadlarga erishish imkoniyatlari........119
G'aybullayeva Nafisaxon Nosirjon qizi

Matematika o'qitishning klassik metodlaridan zamonaviy usullariga o'tish........124
G'ofurov Jamoliddin Xusniddinovich

Jahon miqyosida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari........128
Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna, Mahmudova Zulfiya Homidovna

Bo'lajak o'qituvchilarning prognostik kompetensiyasini rivojlantirish tamoyillari........131
Ikromova Munisa Sheraliyevna

Bo'lajak muhandislarni kasbiy tayyorgarligini grafik ma'lumotlar asosida oshirishning didaktik asoslari........134
Jumanazarova Zuhra Qosimjonovna

Sport va jismoniy tarbiya pedagogikasida innovatsion metodlar........138
Jumanova Iroda Shokirjon qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish........141
Jumayeva Sarvinoz Ilhombekovna

Talabalarda nutqiy tarkibiy tuzilmalarni shakllantirish texnologiyasi........145
Kiyamova Maxbuba Sultanovna

Innovatsion yondoshuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning amaliy jihatlari........148
Mamadiyorov Jamol

Ingliz tili matnlarini o'rganishda 6-sinf o'quvchilarining grammatik kompetensiyasini oshirish va tatbiq qilishning samarali usullari........152
Sharipova Firuza Mehriddinovna

Kar va zaif eshituvchi yuqori sinf o'quvchilarining axborot kompetensiyasini rivojlantirish modeli........155
Tursunov Hojiakbar Hamidullo o'g'li

Maktabgacha ta'limda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim – pedagogik muammo sifatida........159
Xallokova Maksudaxon Ergashevna

Altruistik xulq-atvorning shaxsiy va ijtimoiy determinantlari........162
Xatamova Ferangiz Ibodulloyevna

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik mahoratini teatr pedagogikasi vositalari orqali rivojlantirishning xorijiy va milliy tajribasi........166
Xudoyberganova Matluba Qulsoxatovna

Refleksiv yondashuvning ta'lim jarayonidagi o'rni va afzalliklari........170
Yodgorova Gulrux Farhodovna

Совершенствование методики формирования компетентности будущих студентов-искусствоведов в условиях цифрового образования........174
Юлдашев Эргаш Сабирович

O'z-o'zini rivojlantirish tushunchasi va uning pedagogik mohiyati........177
Kudenov Temurbek Maxsetbaevich

Boshlang'ich sinf o'qish darslarida hikoya janrini o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish dolzarb muammo sifatida........180
Ergasheva Shoxida Nurmuxammadovna

Ingliz tili darslarini interaktiv tashkil etishda raqamli ta'lim vositalarining o'rni va metodik yondashuvlar........185
Raxmatullayeva Barno Baxtiyor qizi

The Effectiveness of Using Podcasts to Enhance Listening Comprehension and Vocabulary Acquisition in Secondary School English Classes........189
Meliboyev Zuxriddin Isroil ugli

O‘zbekiston tarixi darslarida pedagogik improvizatsiyani texnologiyalashtirish va raqamlashtirish imkoniyatlari 192
Ergasheva Muhayyoxon G‘anijonovna

Tasviriy faoliyat vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning samaradorligi 196
Arslanova Umidaxon Komiljon qizi

JAHON MIQYOSIDA MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI

Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna
NamDPI Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabasi

Mahmudova Zulfiya Homidovna
Ilmiy rahbar, Namangan davlat pedagogika instituti katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada hozirgi zamonaviy tendensiyalar asosida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari yoritilgan. Unda innovatsion yondashuvlar, inklyuziv ta'lim, raqamlashtirish, ekologik tarbiya kabi masalalar xalqaro tajribalar asosida tahlil qilingan. Mamlakatimizda so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar hamda xorijiy davlatlar tajribasi tahlili orqali maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirishning dolzarb jihatlari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, zamonaviy tendensiyalar, inklyuziv ta'lim, raqamlashtirish, innovatsiyalar.

Abstract: This article outlines the current priority areas in the development of the preschool education system based on modern global trends. It analyzes key issues such as innovative approaches, inclusive education, digitalization, and environmental education, using international experience as a foundation. Special emphasis is placed on recent reforms in Uzbekistan and strategies for improving the quality and accessibility of preschool education.

Key words: preschool education, modern trends, inclusive education, digitalization, innovation.

Аннотация: В данной статье изложены приоритетные направления развития системы дошкольного образования на основе современных тенденций. Рассмотрены такие вопросы, как инновационные подходы, инклюзивное образование, цифровизация, экологическое воспитание, а также проведён анализ международного опыта. Особое внимание уделено реформам, осуществляемым в Республике Узбекистан в последние годы.

Ключевые слова: дошкольное образование, современные тенденции, инклюзивное образование, цифровизация, инновации.

KIRISH

So'nggi yillarda jahonda inson kapitaliga sarmoya kiritish masalasiga, xususan, ilk tarbiya yoshidagi bolalarni har jihatdan shakllantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Maktabgacha ta'lim – bu shunchaki bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash vositasi emas, balki ularning komil inson sifatida shakllanishiga xizmat qiluvchi muhim bosqich hisoblanadi.

Bugungi tez sur'atlar bilan rivojlanayotgan davrda taraqqiyotga erishgan ko'plab mamlakatlar tajribasidan kelib chiqib aytish mumkinki, erta yoshdagi ta'limga mablag' ajratish, ya'ni sarmoya kiritish orqali kelajak avlodlarning har tomonlama barkamol rivojlanishiga zamin yaratiladi.

Shu sababli ilg'or zamonaviy yondashuvlar, yangi axborot texnologiyalari, innovatsion jarayonlar, shuningdek, davlat-xususiy sheriklik asosida shakllanayotgan maktabgacha ta'lim modellari mazkur tizimning ustuvor yo'nalishlariga aylanmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini modernizatsiya qilish bo'yicha so'nggi yillarda tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu jarayon doirasida qamrov darajasini oshirish, malakali mutaxassislar salohiyatini kuchaytirish va xalqaro ilg'or tajribalarni joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Taraqqiy etgan davlatlar tajribasidan ko'rinadiki, bolalarning 3 yoshdan 22 yoshgacha bo'lgan ta'lim-tarbiya jarayoniga katta hajmdagi sarmoya yo'naltiriladi. Jahon banki va UNICEF tavsiyalariga ko'ra, bu davrga kiritilgan har bir dollar sarmoya jamiyatga 15–17 baravar ijobiy iqtisodiy samaradorlik bilan qaytadi. O'zbekistonda

bu ko'rsatkich hozircha 4 baravar darajada bo'lib, bu esa inson kapitaliga sarmoyani oshirish zaruriyatini ko'rsatadi [2].

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 – 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF–60-sonli[1] Farmoni bilan belgilangan 38-maqsadda maktabgacha ta'limga qamrovni 67 foizdan kamida 80 foizga yetkazish, 2022–2023-o'quv yillarida 6 yoshli bolalarni 90 foiz, 2024–2025-yillarda esa 100 foiz qamrab olish rejalashtirilgan [3]. Shu maqsadlarda 7 mingdan ortiq nodavlat MTTlar tashkil etilishi, pedagoglar malakasini oshirish, shuningdek davlat mablag'laridan foydalanishning shaffofligini ta'minlash ustuvor vazifalar etib belgilangan.

Amalga oshirilgan ishlar natijasida barcha maktabgacha ta'lim muassasalarida onlayn davomad (davomot) tizimi joriy etildi, sog'lom ovqatlanish tartibi yo'lga qo'yildi. "Ilm yo'li" nomli variativ dastur esa bolalarning maktabga tayyorlanishini ta'minlovchi asosiy vositalardan biri bo'lib, ta'limiy-tarbiyaviy faoliyat kuniga 3 soatni tashkil etadi. Bu faoliyatning 80 foizi majburiy, 20 foizi esa variativ qismdan iborat [4].

Jahon tajribasidan kelib chiqib aytish mumkinki, maktabgacha ta'limda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, chekka hududlarda sifatli muassasalar tashkil etish, milliy qadriyatlarga asoslangan dasturlarni xalqaro innovatsiyalar bilan uyg'unlashtirish, elektron monitoring va ota-onalar bilan muloqotni raqamlashtirish eng muhim yo'nalishlar qatoriga kiradi.

Xulosa qilib aytganda, ko'plab davlatlar maktabgacha ta'lim tizimini o'z milliy taraqqiyot yo'nalishlari asosida takomillashtirmoqda. Bu tajribalar ta'lim sifati, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, inklyuzivlik va innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish borasida ijobiy natijalarni ko'rsatmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolani yozishda umumiy ilmiy yondashuvlar, xususan taqqoslash, tahliliy sharhlash va huquqiy-me'yoriy hujjatlarni sistematik o'rganish metodlaridan foydalanildi. O'zbekiston Respublikasining maktabgacha ta'lim sohasidagi islohotlari va xalqaro tajribalar solishtirma-tahliliy asosda o'rganilib, mavjud muammolar va istiqbolli yo'nalishlar aniqlab chiqildi.

Shuningdek, ilg'or xorijiy mamlakatlardagi (Finlandiya, Estoniya, Yaponiya, Kanada) maktabgacha ta'lim tizimi o'ziga xos xususiyatlari asosida o'rganildi. Ushbu uslubiy yondashuv orqali O'zbekistonda maktabgacha ta'limni takomillashtirishda qanday mexanizmlar samarali ishlashi mumkinligi tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Finlyandiya – ushbu davlatda maktabgacha ta'lim tizimi ixtiyoriy hisoblanadi, biroq u davlat tomonidan moliyalashtiriladi. Ta'lim mazmuni "o'yin orqali o'rganish" konsepsiyasiga asoslanadi. Har bir bola uchun individual shakllanish rejasi tuziladi. Pedagogik faoliyat bilan shug'ullanuvchi mutaxassis magistr darajasiga ega bo'lishi shart. Ta'lim jarayonlari bolani qadrlashga asoslangan muhitda tashkil etiladi.

Estoniya – bu mamlakatda maktabgacha ta'lim tizimi raqamli platformalar orqali amalga oshiriladi. Masalan, ELIIS tizimi orqali bolalar ta'limi va rivojlanishi nazorat qilinadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bepul bo'lib, to'lov miqdori oilaning ehtiyoj darajasiga qarab belgilanadi. Estoniya Yevropada raqamli ta'lim texnologiyalarini maktabgacha bosqichga joriy qilgan ilk davlatlardan biri sanaladi.

Yaponiya – bu davlatda maktabgacha ta'lim ikki asosiy yo'nalishga ajratilgan: "yochien" (ta'lim yo'nalishi) va "hokiuen" (tarbiya yo'nalishi). Asosiy maqsad – bolalarda tartib-intizomni, mustaqil fikrlashni, jamoaviy axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishdir. Ta'lim tizimi milliy an'analarga asoslangan holda zamonaviy metodlar bilan boyitib boriladi. Ota-onalarning ta'lim jarayonidagi ishtiroki yuqori bo'lib, hukumat tomonidan qo'llab-quvvatlanadi.

Kanada – maktabgacha ta'lim jarayoni tug'ilgan kundan boshlab taxminan sakkiz yoshgacha bo'lgan davrni qamrab oladi. Bu bosqichda maktabgacha ta'lim, bolalar bog'chasi, tayyorlov guruhlari va boshlang'ich maktabga o'tish dasturlari mavjud. Ta'lim jarayonining asosi – o'yin orqali o'qitishdir. Bu esa bolalarga atrof-muhitni idrok etish, mustaqil fikrlash va o'z tajribalarini shakllantirish imkonini beradi. Kanada hukumati o'yin asosidagi ta'limning bola rivojlanishiga ijobiy ta'sirini e'tirof etib, ushbu yondashuvni qo'llab-quvvatlaydi. Bolalar bog'chalari dasturlari rasmiy maktab ta'limiga o'tish bosqichi sifatida qaraladi. Hozirda hukumat viloyat, hududiy va mahalliy hamkorlik asosida erta bolalik ta'limini yanada yaxshilash ustida ishlamoqda. Amalga oshirilayotgan tashabbuslar sifatli, hamyonbop va inklyuziv bolalar parvarishi tizimini jamoadorlik tamoyiliga asoslangan holda yaratishni maqsad qilgan.

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 – 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF–60-sonli Farmoni: https://lex.uz/ru/docs/-5841063

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktabgacha ta'lim insonning komillikka erishishidagi muhim bosqich hisoblanadi. Aynan ushbu davrda bolaning ijtimoiy-emotsional, intellektual va jismoniy salohiyati shakllana boshlaydi. Xalqaro tajribalar tahlilidan ko'rinadiki, ilg'or yondashuvlar shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, yuqori malakali pedagog kadrlar tayyorlash, davlat-xususiy sheriklik asosidagi tashkilotlarni kengaytirish hamda raqamli innovatsion axborot texnologiyalarini joriy etish bilan uyg'un holda amalga oshirilmoqda.

Takliflar:

- O'zbekistonda maktabgacha ta'limni rivojlantirishda ilg'or xorijiy tajriba asosida mahalliy sharoitga moslashtirilgan o'yin asosidagi ta'lim metodikasini joriy etish lozim.
- Maktabgacha ta'lim muassasalari uchun pedagoglarni tayyorlash va qayta tayyorlash tizimini kuchaytirish zarur.
- Chekka hududlarda sifatli va qulay maktabgacha ta'lim muassasalarini tashkil etish orqali qamrov darajasini oshirish maqsadga muvofiq.
- Raqamli platformalar va monitoring tizimlari orqali ota-onalar bilan interaktiv muloqotni kengaytirish kerak.
- Davlat-xususiy sheriklikni qo'llab-quvvatlash orqali xususiy MTTlar sonini oshirish hamda ularning faoliyatini samarali boshqarish tizimini ishlab chiqish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 – 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF–60-sonli Farmoni: https://lex.uz/ru/docs/-5841063
2. Grosheva, I. V., Say, E. F., Mirjalilova, S. S., & Medvedova, N. I. (2019). "Ilm yo'li" variativ dasturi. Toshkent: Maktabgacha ta'lim vazirligi.
3. Finlandiya Respublikasi Ta'lim vazirligi. (2020). Early Childhood Education and Care in Finland. Helsinki. [Rasmiy vebsayt: https://okm.fi]
4. Estoniya Ta'lim va tadqiqot vazirligi. (2020). Overview of ELIIS system in Estonian Preschool Education. Tallinn. [https://hm.ee]
5. Japan Ministry of Education. (2021). The Structure of Early Childhood Education in Japan: Yochien and Hoikuen. Tokyo. [https://www.mext.go.jp]
6. Government of Canada. (2022). Early Learning and Child Care in Canada: An Overview. Ottawa. [https://www.canada.ca]

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02 Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo‘yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqichlari bo‘yicha)
13.00.07 Ta’limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.